

Literatura

CRAMP, S., SIMMONS, K. E. L. (1988): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Volume V, 278–286.

GENERO, F., (1983): La rondine rossiccia *Hirundo daurica* nidifica in Friuli. Riv. ital. Orn., Milano, 53: 77–79.

MATVEJEV, S. D. (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva. – Srpska akad. nauka i umetn. Monografija 491, pp 1–365. Beograd.

OBRATIL, S. (1982): Areal lastavice pečinske, *Hirundo daurica rufula* Temn. u SR Bosni i Hercegovini. Glasnik zemaljskog Muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu. 21: 173–182.

VASIĆ, V., MATVEJEV S., HAM, I. (1980): Savremeni areal daurske laste *Hirundo daurica* Temn. u SR Srbiji i susednim zemljama. – Zbornik radova o fauni SR Srbije I, SANU knj. 1, pp 85–100, Beograd.

Damjana Ota, Zihherlova 4, 61000 Ljubljana

Summary

At Glinščica, the narrow valley east of Trieste on the very Yugoslav-Italian border, being a popular visiting spot by the inhabitants of Trieste, a pair of Red-rumped Swallows was breeding in 1988. As far as the province of Friuli is concerned, a breeding Red-rumped Swallow was observed already in 1983 at Udine (when feeding the young in its nest still in October). Specimens of this species were for the first time observed in the Glinščica Valley in 1987, although they did not breed at the time. In 1988 four specimens were seen at first, but later it was established that only one pair was breeding there. The nest was built under an overhanging rock, approx. 180 cm above the ground. The young left the nest on August 9th, and the family remained in the valley until August 25th. At that time an interesting competition was reported by some observers: the pair of Red-rumped Swallows was constantly attacked by House Martins, but was allowed to fly unmolested through the flock of Swifts.

Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris* gnezdi v Sloveniji Crag Martin *Ptyonoprogne rupestris* breeding in Slovenia

DARE ŠERE

Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris* (Scopoli 1769) gnezdi v deželah južne in delno srednje Evrope, v severni Afriki in prek Turčije in centralne Azije, Himalaje tja do Mandžurije na vzhodu (Cramp in Simmons 1988, Harrison 1982). V Jugoslaviji je znana gnezditvena razširjenost od planinskih predelov Makedonije do Plitvičkih jezer in Velebita na zahodu (Matvejev/Vasić 1973, Matvejev 1976). Iz novejšega časa pa so novi podatki o geografski razširjenosti skalne lastovke v Jugoslaviji (Vasić 1985).

V Sloveniji sta bila znana le dva nepopolna podatka o skalni lastovki, prvi iz knjige Ptice Slovenije, drugi iz ornitološkega atlasa Slovenije: leta 1979 je bil par teh lastovk opazovan v primernem gnezdi-

tvenem prebivališču v Lomu pri Mežici (vir OAS).

»Pri nas je bila ugotovljena ob progi Bohinj-Gorica (P. B.)« (Krečič/Šušteršič 1963). Novejši podatki o pojavljanju skalne lastovke v Sloveniji pa izvirajo iz časa selitve oz. preleta (Geister 1983, Grošelj 1980 in 1987, Šere 1984). V predlogu rdečega seznama ptičev Slovenije (Gregori, Matvejev 1987) je skalna lastovka uvrščena v kategorijo nezadostno poznane vrste.

V sosednji Italiji gnezdi skalna lastovka na sami meji s Slovenijo (Bricchetti 1978, Vasić 1985). Po začasnih podatkih ornitološkega atlasa Italije pa skalna lastovka gnezdi samo v enem mejnem kvadratu s Slovenijo (Cambi in Niederfriniger 1983). Ravno

tako gnezdi v Avstriji (Rokitansky 1964), podatki ornitološkega atlasa Avstrije pa nam govore, da gnezdi skalna lastovka v dveh kvadratih na meji s Slovenijo, na Kepi in na Jezerskem (OA Avstrije 1986).

Geografsko gledano naj bi obstajali dve ločeni populaciji (zahodna in vzhodna). Meja zahodne populacije naj bi bila v vzhodnih predelih Alp, medtem ko naj bi bila zahodna meja vzhodne populacije na področju Velebita in Plitvičkih jezer (Vasić 1985).

Zanimivo pa je, da je vprašanje ločenosti (disjunkcije) obeh populacij zanimivo z več vidikov, kolikor ta ločenost res obstaja (Vasić 1985). Od leta 1965 je opaziti ekspanzijo skalne lastovke na Balkanskem polotoku, in to vzhodne populacije. Znano je, da dve ločeni populaciji nikoli ne širita svojega areala istočasno (Vasić 1985). Karte razširjenosti skalne lastovke v Evropi so tako dvojnega tipa. V nekaterih primerih je areal zahodne in vzhodne populacije strnjen, v drugih pa ločen. Na meji obeh populacij se tako nahajajo Slovenija, Istra in del Hrvaške. Dokončni odgovor na to vprašanje bodo dali tudi rezultati vseh nacionalnih ornitoloških atlasov.

Na pogled je po barvi skalna lastovka še najbolj podobna breguljki *R. riparia*, s to razliko, da med drugim nima čez prsi temnega pasu. Skalna lastovka pa ima nekaj specifičnih značilnosti, tako da jo je težko zamenjati s katero od drugih vrst lastovk. Značilen je ravno odrezan rep, repna peresa pa imajo belino, ki je najbolj opazna od blizu ali pa takrat, ko ob skalnati steni naredi v zraku obrat za 360 stopinj. Peruti so videti bolj široke in nato koničaste. Na osnovi mojih opazovanj lahko trdim, da me je najbolj presenetila temna obarvanost podperutnega perja, ki ga je videti presenetljivo na daleč. Tako je podperutno perje skoraj črne barve (opazoval sem odrasle primerke), za razliko od svetlih letalnih peres. Ta značilnost je opazna takrat, ko

lastovko opazujemo od spodaj, to pa je tudi največkrat.

Silhueta skalne lastovke, Peraščica nad Logom, 18. 6. 1988

Crag Martin's silhouette, Peraščica above Log (June 18th, 1988)

Že samo ime nam pove, da se skalna lastovka najraje zadržuje ob skalnatih stenah in pobočjih, ob previsih in usekih, ker tam tudi najraje gnezdi. V Švici gnezdi na nadmorski višini od 274 do 2150 metrov. Jesenski prelet je v začetku septembra, gnezditveni okoliš zapustijo konec septembra ali v prvi polovici oktobra. Vrhunec selitve je v naslednji polovici oktobra. Običajno so bile jate teh lastovk opazovane tudi v novembru. Opazovanja v decembru in januarja so praviloma redka. Postavlja pa se vprašanje, ali so skalne lastovke, ki so bile opazovane v prvi polovici februarja, še prezimujoče, ali so to prve, ki so se vrnile iz svojih prezimovališč. Vrhunec preleta je v drugi polovici marca in se konča proti koncu aprila. V marcu in aprilu se rade zadržujejo ob rekah in potokih, najraje pa v bližini svojih gnezdišč, in to do 200 primerkov skupaj (Winkler 1984).

Tudi naša maloštevilna spomladanska opazovanja v Sloveniji (2-krat marec in 1-krat april) in jesenska (1-krat oktober) se ujemajo s podatki iz Švice (Geister 1983,

Grošelj 1980, 1987, Šere 1984).

Za nas so seveda zanimivi tudi podatki iz Avstrije. Na Tirolskem (Vorarlberg) so vsa gnezda ob vodah (Dobler 1966). Najvišje so gnezdo našli na nadmorski višini 1980 metrov (Löhr 1965). Za nas je že dalj časa zanimivo gnezdišče skalne lastovke na mostu avtoceste, ki gre južno od Beljaka (Villich) in ki leži v neposredni bližini naše meje z Avstrijo. Zanimiv je podatek, da je bilo v začetku 1980. leta zahodno od Beljaka opazovanih približno 100 skalnih lastovk (Wagner 1981). Po podatkih avstrijskega ornitološkega atlasa (kartiranje od 1981. do 1985. leta) naj bi skalne lastovke gnezdile v mejnem kvadratu nad Jezerskim in v Karavankah (OA Avstrije 1986).

Skalna lastovka si zgradi gnezdo na vertikalni skalnati steni, na razpoki, v majhni votlini, priložnostno tudi v predoru, rovu ali pod previsom. Pogosto so našli gnezdo na zgradbah, kot so gradovi, cerkve ali hiše. Po podatkih iz Švice so gnezda ($N = 38$) od 0 do 40 metrov od tal (Strahm 1953, Cramp in Simmons 1988). Gnezdo je še najbolj podobno gnezdu kmečke lastovke, vanj samica znese 3 do 5 jajc. Normalno ima par dva zaroda, in to maja/junija in julija/avgusta. Samica vali 13 do 17 dni, medtem ko jo samec nadomešča samo kratek čas. Mladiči zapustijo gnezdo po 24 do 27 dneh. Skalna lastovka se prehranjuje z manjšimi letečimi žuželkami.

V Švici so znane kolonije skalnih lastovk, in to po 25 do 50 parov in celo nad 100 parov. Vmes včasih gnezdiijo tudi planinski hudourniki *Apus melba* in mestne lastovke *Delichon urbica*. Gnezdo je lahko uporabno več let, vendar se ne ve, če v njem gnezdi vedno isti par. V istem letu pa par skalnih lastovk uporabi isto gnezdo za oba zaroda. Prenočujejo v pečinah in jamah, samica prenočuje v gnezdu, kadar vali. Mladiči se vračajo v gnezdo na prenočevanje še 14 dni po tem, ko so zapustili gnezdo. Zanimiva je ugotovitev, da par skalnih lastovk brani svoj

teritorij, čeprav se prehranjuje tudi na nevtralnem terenu. V Galiciji npr. je 6 parov uporabljalo 360 do 420 kvadratnih metrov, razdalja med gnezdi pa je bila do 16 metrov. Znani so podatki, da so trije pari skalnih lastovk uporabljali 200, 270 in 310 kvadratnih metrov »uporabne površine«. Prehranjevalni teritorij se poveča, ko mladiči zapustijo gnezdo, in takrat se lahko lastovke zadržujejo na področju ca. 600×200 m (Cramp in Simmons 1988).

Skalna lastovka je delni selivec, in to v južne predele Evrope od Grčije pa tja do Španije. V Sredozemskem morju ob Gibraltarju so opazovali pozimi od 2000 do 3000 primerkov. Na tem mestu z obročki zaznamovane skalne lastovke so našli v Španiji, Franciji in Italiji (Cramp in Simmons 1988).

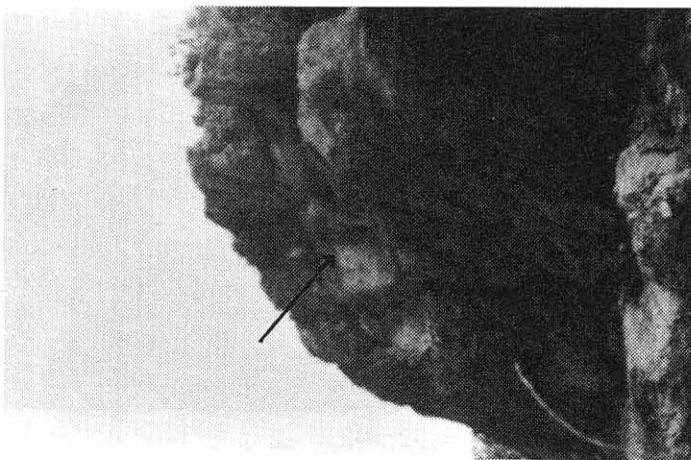
Verjetno je naključje hotelo, da sem imel konec maja 1988 priložnost opazovati skalne lastovke v Makedoniji. Ker so bile skalnate stene tik ob cesti, smo skalne lastovke opazovali kar iz avtomobila.

11. 6. 1988 sem se z družino odpeljal proti Bohinju. Že od zaselka Soteska naprej sem z zanimanjem opazoval skalnate stene na levem bregu Save Bohinjke. V vasi Log pri Bohinjski Bistrici sem se ustavil. Tu je v skalnati steni Pirašiški slap. Opazil sem krokarja *Corvus corax*, ki ga je preganjala ena sama lastovka. Kar verjeti nisem mogel, da sem že ob prvem poizkusu našel tako težko pričakovano vrsto. Najbolj mi je padlo v oči skoraj ČRNO podperutno perje in precej široke peruti. Čez čas sem opazil še dve skalni lastovki. Pot me je vodila k slapu Savici, kjer pa sem med skalnatimi stenami opazoval samo mestne lastovke *Delichon urbica*. Vrnil sem se nazaj v Log in ugotovil, da je skalnata stena visoka dobrih 60 metrov. Opazoval sem štiri (4) skalne lastovke, ki so lovile hrano tik ob skalah, in to neprekinjeno od leve proti desni in obratno.

Bolj podrobno sem si šel ogledat skalnate stene od Bohinjske Bele do Bohinjske Bistrice 18. 6. 1988. V steni na levem bregu

Save Bohinjke pri železniški postaji Soteska sem kar hitro opazil eno skalno lastovko. Opazoval sem kar z železniškega mostu in ugotovil, da se belina v repu vidi samo od blizu. Ko je ponovno odletela k steni, sem s pomočjo teleskopa našel tudi gnezdo, kamor je nosila hrano za svoje mladiče. Pod okrušeno skalo v steni je bilo videti svetlo (skoraj belo) gnezdo.

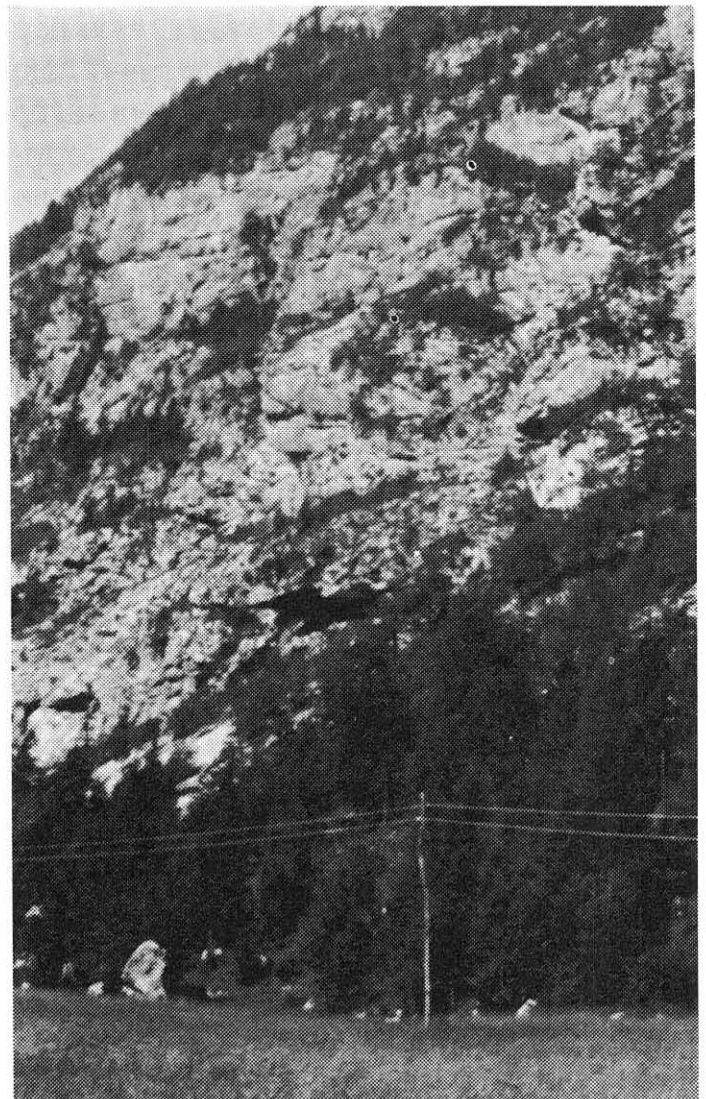
V skalnati steni pri zaselku Log sem po daljšem opazovanju s pomočjo teleskopa našel dve gnezdi z mladiči, katere sta hranila oba starša. Prvo gnezdo je bilo pod skalnatim previsom (sl. 1), drugo pa je bilo pod skalnato streho, kjer se je pred časom odkrušila skala. V obeh gnezdih so mladiči že gledali iz gnezda, ko sta jih starša hranila. Skalne lastovke so lovile hrano izključno samo ob skalnati steni, včasih pa so se spustile tudi med drevje pod steno. Zanimivo je tudi to, da so se ob tem stalnem obletavanju »mimogrede« zapeljale mimo gnezda in takrat nahranile mladiče. Ko sem se s težavo približal gnezdu na 15 do 20 metrov, sta se skalni lastovki začeli svarilno oglašati in zatem sta prileteli še obe iz sosednjega gnezda. Ob tej priložnosti sem fotografiral gnezdo in skalno lastovko v zraku

Skalni masiv nad Logom, kjer sta bili 18. 6. 1988 najdeni dve gnezdi
Rocky mass above Log, where two nests were found on June 18th, 1988

Ko sem se vračal nazaj proti Bohinjski Beli, sem v zaselku Obrne v skalnati steni zopet s pomočjo teleskopa najprej našel gnezdo, ker je bilo vidno bele barve. Šele kasneje sem opazil obe skalni lastovki, ki sta že hranili mladiče v tem gnezdu. To gnezdo je od vseh prej opisanih še najbližje cesti, vendar se ga ne vidi s prostim očesom.

26. 6. 1988 sem v bližini botaničnega vrta Julijana v Trenti pod Debelo pečjo (po domače na Jamah) opazil dve skalni lastovki, ki sta v značilnem letu obletavali skalnato steno.

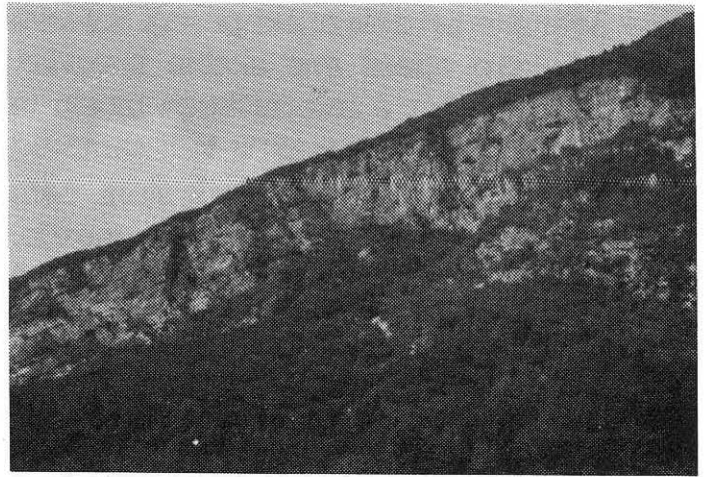
Skalno pobočje pod Debelo pečjo ob Soči v Trenti, kjer je bilo 1. 8. 1988 najdeno opuščeno gnezdo

Rocky slope below Debela Peč by the Soča River at Trenta, where a deserted nest was found on August 1st, 1988

1. 8. 1988 sem bil zopet na zgoraj omenjenem kraju v Trenti in malo naprej ob levem bregu Soče sem opazil v steni dve skalni lastovki in tudi gnezdo. Mladičev ni bilo videti in zato sem se napotil naprej proti vходу v dolino Zadnjice. V skalnati steni pod vrhom (Mali in Veliki Vršovec) sem opazil dve skalni lastovki in dve gnezdi.

10. 8. 1988 sem bil ponovno v dolini Trente, in to dopoldne, ko so stene ob desnem bregu Soče osvetljene od sonca. Tu sem opazil dvakrat po dve skalni lastovki. Nad manjšim avtokampom ob Soči v dolini Trente sem isti dan prvič opazoval štiri skalne lastovke, ki so obletavale drevje nad Sočo in se občasno pomešale med jato kmečkih lastovk *H. rustica*, ki so tam ravno tako lovile hrano. Bilo mi je kar malo neprijetno, ko sem pomislil na to, da se skalne lastovke spreletavajo nad tujimi gosti v tem kampu, verjetno prepričanimi, da je to splošno znana vrsta v tem delu Slovenije. Malo pred vasjo Soča sem v skalnatem pobočju opazil še dve skalni lastovki.

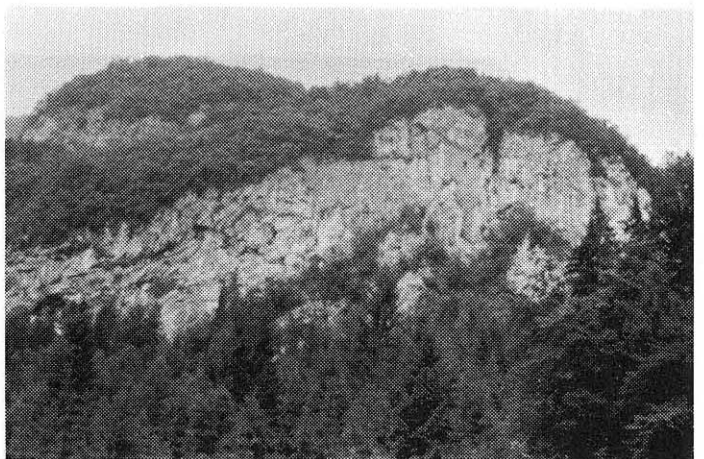
Pot sem nadaljeval v dolino Lepene, kjer sem na koncu doline imel priložnost opazovati samo mestne lastovke *D. urbica*. Ko sem se vračal nazaj proti vходу v to dolino, sem iz dosedanjih izkušenj ugotovil, da bi morala na vsak način skalnim lastovkam ustrezati daljša skalnata stena na levi strani vhoda v dolino Lepene. Na to misel sem prišel predvsem zato, ker je stena obrnjena proti jugu in je zato dalj časa pod vplivom toplote oz. sonca, to pa je pomembno predvsem spomladi, ko je na prisojnih legah tudi največ žuželk. Na tem mestu sem prvič ugotovil, da se z mojim daljnogledom (8×30) ne da opazovati skalnih lastovk, ker je premajhno vidno polje na takšno razdaljo (okoli 300 metrov). V veliko pomoč mi je bil spet teleskop Mirador (20×60×60 Zoom), tako da sem po daljšem sistematičnem pregledu te skalnate stene (sl. 3) le opazil eno gnezdo, ki je bilo zopet videti bele barve. Zaradi ugodne lege stene sem nadaljeval z

Skalovje na začetku Lepene v dolini Soče, kjer je bilo 10. 8. 1988 najdeno opuščeno gnezdo
Rocks at Lepena in the Soča Valley, where a deserted nest was found on August 10th, 1988

opazovanjem in po dveh urah opazovanja sem končno najprej opazil v steni letečo senco. Šele kasneje se je pokazalo, da je bila to ena izmed dveh opazovanih skalnih lastovk. Možno je, da sta lastovki nekje na skali sedeli in ju zato nisem uspel prej opaziti. Tu sem prvič opazil približno sto mestnih lastovk, ki so v zraku ob steni lovile hrano in se tako pomešale med skalni lastovki. Zanimivo pa je to, da so mestne lastovke odletele naprej, skalni lastovki pa sta ostali ob steni.

Obiskal in pregledal sem naslednje do-

Skalni previs ob slapu Peraščica nad Logom pri Bohinju z gnezdом 18. 6. 1988

Overhanging rock with a nest beside the Peraščica waterfall above Log near Bohinj (June 18th, 1988)

line in predele, kjer sem dopuščal možnost, da bi našel skalno lastovko: dolino Tamar, prek Vršiča do izvira Soče, Bohinj s slapom Savica (tu so bile samo mestne lastovke), in ob Bači med Koritnico in Podbrdom.

16. 7. 1988 sta Tomi Trilar in Ana Ziherl opazovala skalno lastovko nad Malo Pišnico pri Kranjski gori. Gnezdo z mladiči je bilo v previsu (stropu) skalne votline v dokaj krušljivi apnenčasti steni nad nemarkirano lovsko stezo v gozdnem rezervatu Male Pišnice. Skalni lastovki sta lovili tik ob pobočju in prinašali hrano h gnezdju. Za neobjavljene podatke se obema opazovalcema na tem mestu lepo zahvaljujem.

Razprava in ugotovitve

Ob tej priložnosti se najprej postavlja vprašanje, kako je mogoče, da kljub številnemu članstvu Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in drugih ornitologov, ki so delovali na teh ali sosednjih območjih, ni uspelo registrirati skalne lastovke na gnezdenju. Verjetno smo pričakovali, da nas bodo skalne lastovke pričakale kar pred nosom in seveda v bližini skalnatih sten.

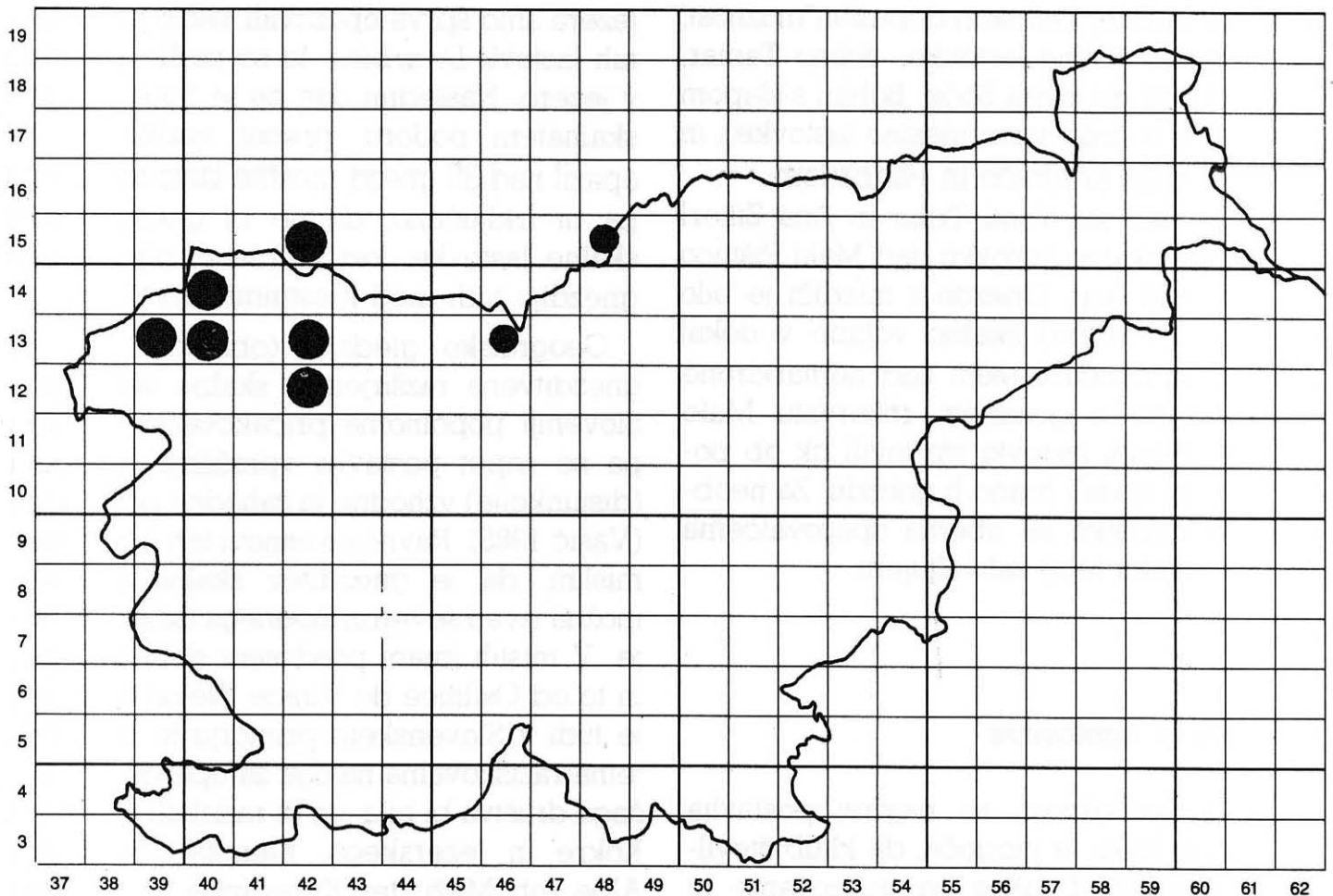
Ob tem moram dodati, da sem tudi sam sodeloval pri Ornitološkem atlasu Slovenije, in to ravno v kvadratih ob Soči. Takrat skalne lastovke ob Soči nismo opazili, ker teh skalnatih sten nismo natančno pregledali. Edino skalnato steno, ki smo jo pregledovali, sem v tem letu ponovno pregledal tudi sam in ugotovil, da tam skalna lastovka nima možnosti za gnezdenje. Ravno tako sem v okviru Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije vodil tridnevni izlet na Krnsko jezero in Krn ter kasneje še na Mangart. Eden glavnih vzrokov, da sem se odločil za Krnsko jezero, je v tem, da sem večkrat prejel informacije, da na tem jezeru opazujejo »lastovke«. V bližini Krnskega

jezera smo sprva opazovali večjo jato mestnih lastovk *D. urbica*, ki so prišle pit vodo v jezero. Naslednji dan pa je Tomi Trilar v skalnatem podoru, precej visoko od tal opazil nad 30 gnezd mestne lastovke. S tem pa ni izključeno, da ne bi gnezdile tudi skalne lastovke, ker je znano, da v Alpah gnezdijo tudi med mestnimi lastovkami.

Geografsko gledano (območje Alp) je gnezditvena razširjenost skalne lastovke v Sloveniji popolnoma pričakovana. Ob tem pa se zopet postavlja vprašanje ločenosti (disjunkcije) vzhodne in zahodne populacije (Vasić 1985). Ravno na osnovi teh ugotovitev mislim, da je gnezditev skalne lastovke možna izven severozahodnega dela Slovenije. V mislih imam predvsem dolino Kolpe, in to od Osilnice do Vinice. Nekaj možnosti je tudi v Slovenskem primorju in Istri. Prijetna raziskovalna naloga za opazovalce našega društva bi bila, da bi raziskali področje Kokre in Jezerskega, Kamniško-Savinjske Alpe (ob Meži) ter Karavanke, in to zlasti tam, kjer je v bližini voda. Prisotnost vode je eden izmed glavnih pogojev za gnezditev skalne lastovke, kar pa ne velja za morje (Matvejev 1976). Ravno zaradi tega bomo v letu 1989 pripravili društveni izlet v kraj, kjer je že znano gnezdišče skalne lastovke. Drugi dan pa si bomo ogledali neraziskane predele. Za začetek bi predlagal naslednje lokalitete ob Savi: Dovje-Mojstrana, Vrata (slap Peričnik), dolina Radovne, Žirovnica, Završnica in Ajdna.

Vsa do sedaj znana gnezdišča skalne lastovke v Sloveniji so med 500 in 1000 metri nadmorske višine. Skupno je bilo opazovanih 10 gnezd, od tega pet (5) še z mladiči.

Gnezdenje je bilo ugotovljeno v naslednjih kvadratih UTM mreže: VM 04, VM 05, VM 22 in UM 93. Čeprav je naš najstarejši podatek o skalni lastovki v Sloveniji nepopoln (Krečič/Šušteršič 1963), so bila sedaj najdena štiri (4) gnezda ob progi Bled-Bohinj, to je v neposredni bližini prejšnje, sicer obširne lokalitete (Bohinj-Nova Gorica).

Razširjenost skalne lastovke v Sloveniji (OAS)
Distribution of Crag Martin in Slovenia (OAS)

S tem prispevkom o gnezdenju skalne lastovke v Sloveniji se dopolnjuje gnezditveni seznam Kataloga faune Jugoslavije (Matvejev, Vasič 1973), seznam ptičev severozahodne Slovenije (Gregori 1977), kakor tudi seznam ptičev Triglavskega narodnega parka. Zadovoljni pa smo lahko, da spada skalna lastovka med gnezdilce Slovenije, ti podatki pa bodo uporabni tudi pri Ornitološkem atlasu Slovenije.

Literatura

CRAMP, S. and SIMMONS, K.E.L. (1988): Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. Volume V. Tyrant Flycatchers to Trushes, 254–262.

CAMBI, D. and NIEDERFRINIGER, O. (1983): Rondine montana – *Ptyonoprogne rupestris*. Riv. ital. Orn., 53: 116–118.

DOBLER, E. (1966): Die Brutplätze der Felsenschwalbe *Ptyonoprogne rupestris* in Vorarlberg im Jahr 1966. Egretta 9: 61–63.

GEISTER, I. (1983): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Acrocephalus št. 4, str. 16.

GREGORI, J. (1977): Ekološki in favnistični pregled ptičev severozahodne Slovenije. Larus 29–30: 33–81.

GREGORI, J. in MATVEJEV, S. D. (1987): Predlog rdečega seznama ptičev Slovenije. Varstvo narave, 13: 69–78.

GROŠELJ, P. (1980): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Acrocephalus 3: 47.

GROŠELJ, P. (1987): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Acrocephalus 34: 62.

HARRISON, C. (1982): An Atlas of the Birds of the Western Palearctic. Collins, London.

KREČIČ, I., ŠUŠTERŠIČ, F. (1963): Ptice Slovenije. DZS, Ljubljana.

LÖRL, H. (1965): Felsenschwalbe *Ptyonoprogne rupestris* brütet in nahezu 2000 m. Egretta 8: 52.

MATVEJEV, S.D., VASIĆ, V.F. (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae. Aves IV/3, SAZU, Ljubljana.

MATVEJEV, S.D. (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva, 1. deo: Piciformes et Passeriformes. Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd.

MATVEJEV, S.D. (1983): Ptice Triglavskog nacionalnog parka i susednih predela. Larus 33-35: 69-91.

ROKITANSKY, G. (1964): Catalogus Faunae Austriae. Teil XXIIb: Aves. Wien.

ŠERE, D. (1984): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. *Acrocephalus* 19-20: 67.

VASIĆ, V.F. (1985): Geographic distribution of Crag Martin *Hirundo rupestris rupestris* Scopoli 1769 in Yugoslavia. Vol. 3: Serbian Academy of Sciences and Arts. Belgrade.

VOOUS, K.H. (1980): List of European breeding birds, including birds on the Dutch List. *Limosa* 53: 91-104.

WAGNER, S. (1981): Felsenschwalbe *Ptyonoprogne rupestris* brütete wieder an Autobahnbrücke. *Egretta* 24: 42.

WINKLER, R. (1984): Avifauna der Schweiz, eine kommentierte Artenliste. I. Passeriformes. *Orn. Beob.* Beiheft 5: 13.

ANONIMUS (1986): Ornithologischer Informationsdienst. Brutvogelkartierung 1981 bis 1985. Vorläufiges Endergebnis. Folge 42.

Summary

Although Crag Martin breeds on Mt. Kepa and at Jezersko according to the Austrian ornithologists, and although somewhat incomplete information exists about its breeding at Mežica, we still have only one information available from literature about its established breeding along the railway line Bohinj-Gorica. The information was published in 1963, but the place and date of its breeding remain unknown. So much more significant is therefore the discovery from 1988, according to which this species breeds in Slovenia at a number of localities: in the valleys of the Sava Bohinjka, Soča and Mala Pišnica rivers. At seven localities ten nests were found, of these five with nests.

Fotografije: D. Šere

Dare Šere, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 61000 Ljubljana

Prispevek k (pre)poznavanju črnoglavega muharja *Ficedula hypoleuca* in belovratega muharja *F. albicollis* v jesenskem perju A contribution towards separating of Pied Flycatcher *Ficedula hypoleuca* and Collared Flycatcher *F. albicollis* in their autumn plumage

PETER GROŠELJ

Ko zagledamo v deževnem poznoaprilskem dnevu črno-belo obarvanega ptiča, ki poseda in preletava po že obdelanih vrtovih, brez oklevanja prepoznamo črnoglavega muharja, morda tudi belovratega muharja, ki pa je mnogo redkejši. Izjema je le skrajni SV del Slovenije, kjer belovrati muhar gnezdi. Lov z mrežami v tem času ne da posebnih rezultatov, tako nam preostane predvsem opazovanje.

Povsem drugače je ob jesenskem preletu

muharjev, ki poteka konec avgusta in v začetku septembra. Prelet poteka prikrito, muharji se ogibajo naseljeni pokrajini, raje se zadržujejo po gozdičkih, pašnikih in grmičevju. Nasprotno kot pomladi muharje lažje ulovimo, kot pa jih opazujemo. Zaradi enolične jesenske obarvanosti in nerazpoznavnosti opazovanje tudi nima prave vrednosti, saj nas celo ujete muhar v roki prvi trenutek zmede.

Ob pozornem pregledu muharjev v roki